

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a case de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ies, candu concedu ajut6riile. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 8 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidieceri, or 8 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbu mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tac's a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 54.

Brasiovu, 22/10 Iuliu, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Bugetulu cetatii Sibiiu.

In unulu din Nrii tr. ai Gazetei noi mai impartasiramu ceva despre bugetele celor trei cetati mai mari ale Transilvaniei, adica Brasiovulu, Clusiulu, Sibiiulu, aratandu totuodata, ca nici unulu din aceleasi nu prea era stralucitu. Bugetulu Clusului fusese scarmanatu prin condeie ofici6se in foile publice din Clusiu. Abusurile din Brasiovu descrise pre largu de catra romanii fruntasi de aici inoa din 6rn'a trecuta fusesera substernute inaltului Gubernu regescu, carele a si trasu la respundare pe respectivii acusatii (vreunu rezultatu inse nici pana in diu'a de astadi nu se vede). Pre atunci multi sibieni ideea batendu'si jocu de ceea ce au patitu magistratele si comunitatile (sutasii) din Brasiovu si Clusiu. Acum inse o patira si sibienii catu de buna. Ceea ce romanii din Sibiiu n'au avutu curagiulu de a face, a facutu unulu singuru, adioa dn. Aloysius Gerzer, carele in Nr. 149 si mai virtosu in 166 alu gazetei nemtiesci din Sibiiu dete pre facia mai multe lucruri atatu de uriti6se, in catu magistratulu din Sibiiu se vediu silitu a publica in Nr. 168 alu aceleiasi gazete sub Nr. magistr. 5095/1865 bugetulu cetatii Sibiiului in o tabela comparativa pentru anii 1863, 1864 si 1865 in 22 pusetiuni de venituri si in 62 pusetiuni de spese. De alta parte comunitatea inca se vediu constrinsa a se aduna in 17 Iuliu si a compune din membrii Dr. Wächter, C. F. Jikeli, Franc. Schreiber, Jacob Rannicher (consiliariulu gub.), Michailu Fabricius, J. Thalmeyer, cum si oratorulu Friedr. Schneider unu comitetu investigatoru.

Cineva ne-ar potea intreba, ca ce ne-a casunatu noua a ocupa tocma acum col6nele Gazetei cu nesce afaceri ale unei comune singuratece, candu dilele acestea de proba noua sunt destinate pentru discutiunea altoru cestiuni neasemenatu mai mari, de care se interes6sa tier'a intr6ga. Parere ratacita ac6sta. Candu se vorbesce in tier'a n6stia despre bugetele cutaroru comune mai mari, atunci orice patriotu practicuu vrea nu vrea, trebue se ougete la cateva cestiuni generale si vitale, precum la autonomia, la o lege comunala, la nevoiesiele de puncte regulative, la strinsele referintie ce se afla totudeauna intre comunele mici satesci si intre cele mari cetatiene, care absorbu pe cele in multe moduri si le facu loru tributarie, le sunt totuodata de modelu — bunu s6u reu — intru administrarea averiloru comunale.

In decursulu celoru patru ani din urma (Iuniu 1861 — Iuniu 1865) s'a latitu opiniunea strabatendu si in cercurile oele mai inalte ale regimului, cumca averile comunale se administr6 si se intrebuint6sa in mai multe comune catu se p6te mai reu; — apoi fiindca comunele se socotescu a fi auton6me, de aceea contrarii autonomiei se folosescu de asemenea ocazioni si striga in gur'a mare, ca la t6te abuserile si instrainarile de averi comunale numai autonomi'a este de vina si ca in periodulu absolutismului asi6 ceva nu se intempl6. Lasamu inse, ca din periodulu absolutismului nu scia mai nimeni unde ce s'a intemplatu, pentruca totulu decurgea in secretu si se ingropa in actele archiveloru, dar' apoi rogamu pe 6recare omu de omenia, c6 nici starea comuneloru din comitate si din scaunele secuiesci, nici pe a celoru sasesci si saso-romanesce administrate dupa punctele regulative din 1805 se nu le mai porecl6sca c6 in bataia de jocu de autonomia, pentruca asi6 ceva este numai o sterpitura, o caricatura de autonomia. Apoi unde s'a mai vediutu in lumea largu autonomia fara publicitate, si unde p6te fi publicitate ajutat6re de autonomia pre langa o lege de presa c6 si cea din 1852, in poterea careia cineva te p6te trage in judecata criminala indatate vei cute6sa a scrie, ca de es. in cutare cetate s6u orasiu nici macar piati'a nu e pardosita cu petrii, ca locuitorii arunca gunoiulu, laturile, canii si pisioii morti in midil6onulu strateloru, ca in timpu ploiosu trebue se ambli cu picior6ge (catarigi = Stelzen) dintr'o ulitia in alt'a, ear' pe

femei se le duoa la balu si la teatr6 in cate unu ciubaru cu ruduri s6u in spate, precum s'a intemplatu in B—ti'a nainte cu cativa ani si a. s. a.; pentruca indatate ce vei sorie asi6 ceva, de si adeveru curatu, se dice ca ai facutu spre a detrage auctoritatiloru publice, prin 6rmare poti fi condamnatu la inchis6re si dechiaratu de infam6, lipsitu de t6te drepturile civile si politice, dupa care apoi iti poti lua traist'a si deragii, pentruc6 se treci la Americ'a. Dovada mai deaprop6 este Brasiovulu, unde mai asta primav6ra subscriitoriloru petitiunii de asta-6rna li se amerinti6 cu judecata criminala — firesoe la cinstitululu magistratu de aici c6 tribunalulu autonomu localu. — — —

Pentru c6 se cun6scemu si mai deaprop6, pana in catu au a se interesa tienuturi intregi de bugetele unoru cetati mai mari, dati se sc6temu si aici cateva cifre din bugetulu Sibiiului pe 1865:

Venitulu ordinariu	v. a. fl. 154.887.
„ extraordinariu	„ 17.965.
Sum'a venituriloru	„ 172.852.
Spesele in sum'a totala	„ 172.316.
Restu pe anulu v.	„ 536. —

Din cele 22 ramuri de venituri este interesantu a cun6sce mai alesu pre acelea care intra din tienuturile vecine. Eata cateva cifre de felulu acesta. Accisele luate la porti 17.940; taose luate dela v6ndiarea viteloru la ter6n6 2.850; accise dela beuturi spiritu6se 18.000; tacsese dela carciume (unde beu mai multu tieranii) 28.000 fl. s. a. m. dep.

La cele 62 pusetiuni de spese amu avea de a pune si noi mai multe intrebari, oi nu voimu a preocup6 lucrarile comisiunii. Intr'aceea totusi amu voi se scimu, ca subventiunea de 14.058 fl. data sc6leloru in ce proportiune se imparte, cum si ca ce cladiri, case, olate comunale minunate sunt acelea in Sibiiu, pentru a caroru reparatura numai in acesti trei ani din urma s'a versatu frum6s'a suma de v. a. fl. 36.625.

Brasiovu 15 Iuliu. — Cas'a de pastratu din Brasiovu se afla infiintata dela an. 1835 adica tocma inainte cu 30 de ani. De atunci in aceeaasi s'au intorsu multe sute de mii si inca nu numai bani sasesci, ci de ai tuturoru. Sume mari de bani de ai remasiloru de parinti se asi6dia la acea casa cu interese, pana se face impartie6la dupa luni si ani. Castigurile acestei case sunt bune si ea are unu fondu de reserva destulu de mare. Din acelu fondu de reserva inainte cu vreo diece ani sasii isi facura sc6l'a loru gimnastica, pe care eheltuira cateva mii, care dupa statute se cuvenia spitalului civilu, eara apoi o daruira comunei loru biseric6sca in contra lamuritei opreli venite dela inaltulu ministeriu imperatescu.

Estimpu s'a intemplatu altu ceva si mai mare. Membrii societatii care intemeiesera cas'a de pastratu sub patronatulu comunei cetatiene avendu cas'a de reserva bani de prisosu, hotarira se cumpere casele care fusesera odata ale lui Rud. Orgidanu in fruntea piatiei vis a vis cu biseric'a cea mare luterana. O si cumparara cu 18 mii fl. v. a., dar' mai nainte dedesera o rugaminte la consistoriu (ori la presbiteriu), ca se li se dea voia a deschide si catra biseric'a ferestrii mari in loculu celoru mici, se le lase si o fasi6ra de locu din gradiniti'a invecinata. Bisericanii se invoira, inse cu acestea conditii: Institutulu casei de pastratu se numere biseric6i pentru acea fali6ra de locu unu a mii e fiorini v. a., eara casele numite ale lui Orgidanu se le derime, se le clad6sca din nou cu doua ridicaturi (c6turi), adica trei r6nduri de case cu parteru cu totu, ceea ce va costa celu mai pucinu 30 mii fl., eara candu voru fi gat'a de intratu in ele, biseric'a luterana se aiba dreptulu prioritatii de ale cumpara, inse numai cu 18 mii fl., adica catu au costatu casele vechi. In chipulu acesta institutululu casei de pastratu va darui din fondulu seu de reserva la fondulu biseric6i si alu sc6leloru ev. luterane frum6s'a suma de v. a. fl. 20 mii.

Acestu tergu minunatu este cá si facutu ; Dv. inse cercetandu poteti afla starea lucrului si mai deaprópe déca ve veti castiga protocolulu siedintiei loru generale din 18 Aprile si 30 Maiu a. c., cum si statutele oasei de pastratu si veti citi § 33 din acelea si veti mai afla in ce stare se afla si spitululu civilu de aici. I. G.

Sibiu 10 Iuliu. **Cerculariu.** (Capetu.) Acestea aducundu consistoriulu la cunoscinti'a prezincstieloru Vóstre, este silitu a Ve pofti, ca in patru septemani dela primirea acestei ordinatiuni consistoriali se reportati incóce conscienciosu despre urmatórele impregiurari privitóre la starea esterna a scóleloru nóstre, si a deoa :

1. ce si unde s'au ziditu scoli noue dela anulu 1850 pana in diu'a de astadi, si prin cine, si de unde s'au ziditu ?

2. care scoli s'au inceputu a se zidi in anii nu de multu trecuti, si nu s'au ispravitu cladirile nici pana astadi si pentru ce nu s'au ispravitu ? si care s'a inceputu a se cladi in anulu acesta, si sevarsisevoru acele in acestu anu, si prin cine si de unde se zidescu acele ?

3. cumparatusau in vreo comuna loculu scólei cu bani, si dela cine s'au cumparatu, catu au costisitu, si cu ce bani s'au cumparatu ?

4. unde sunt parasite si neglese cladirile scolari, si sémana unoru ruini ?

5. intrebuintiadiase cladirile scolari pretutindinea spre scopulu soolariu, séu se intrebuintiase si spre alte scopuri ale comunei politice, séu se dau in chiria, si cu a cui porunca se facu unele ca aceste ?

6. de ce nu sunt scoli in tóte locurile, ci se iau case in chiria ?

7. de ce comunele nu si au facutu cladi frumóse de scóla pretutindinea ?

8. au comunele gradini de pomi, si déca n'au, de ce n'au ? si care gradini de pomi fiindu mai inainte bine grijite, acum s'au negligatu, si s'au facutu prada dobitóceloru ? si din ce cauza ?

9. la care scoli si in ce suma s'au asediatu leafa fisa aprobata dela acestu consistoriu si jurisdictiunea politica in anii trecuti ? si care sunt comunele acele, care nu d'au dascaliloru leafa cea otarita in contracte ?

10. care comune au scadiutu leafa dascalului, si din ce cauza ? si cerutusau interventia amploiatului politicu de catra preacintiele Vóstre, si incatu cu sporiu, séu fora sporiu au fostu interventia acésta ?

11. carii sunt acei dascali, carii s'aru fi pusu de dascali din fric'a recrutatiei, si unii cá acestia, au séu n'au decretu de intarire in postulu loru dascalescu ?

12. de ce nu se tiene in semestrulu de vára scóla pretutindinea ? Ce activitate au desvoltatu parochulu localu, inspectorulu mireanu de scóla, si auctoritatea concernenta locale, si amploiatulu politicu in privintia aceea, cá scól'a se se tieni si var'a si parintii se trimeata la scóla pe copii si copilele loru ? si unde au sucesu stradani'a acestoru factori scolari ? si unde n'au avutu nici o ascultare, si pentru-ce n'au ascultatu parintii tineriloru ?

13. cerutau vreo comuna a nóstra bisericesca ajutoru pe séma cladierei scolare si a lefei dascalescu dela comun'a politica locala, si unde au capatatu si unde n'au capatatu ajutoriu ? si catu au capatatu ? séu de ce n'au capatatu ?

14. fostau si unde au fostu vreo intemplare, ca unulu séu mai multi amploiatu n'au pututu inainta tréb'a scolara pentru zelotipia in apararea autonomiei bisericescu din partea vrenunvia séu altuia dintre protopresbiteri séu parochi, si ce au datu inca la neintelegerea acést'a ? si cum sta astadi acésta neintelegere ?

15. scóle afiliate unde exista pe care mai multe comune bisericescu leau facutu la olalta, si le sustienu ? si de ce nu sunt mai multe astfelu de scoli, candu preacinstieloru Vóstre Vi s'au recomandatu prin ordinatiunea consistoriale din 25 Aprile 1860 Nr. cons. 378, cá se indemnati pe comunele nóstre bisericescu, care sunt mici si risipite, se faca la olalta scoli, cá asia se aiba scoli bune, dascali bine platiti, ca ci comunele mici si serace nu suat in stare se faca cladierea scolara cum se oade, si nici au midilóce banali *), a plati pe unu dascalu harnicu.

Consistoriulu se simte provocatu a mai aminti cu acestu privilegiu, ca si elu insusi, si preacinstiele Vóstre si intréga nóstra preotime este pe calea cea mai legale in privintia trebii scolare in de obsce si in de osebi ; nime dintre noi nu s'au

*) Banali, e terminu reu intrebuintiatu in locu de banesci. Banalu insémna cu totul altu ceva. Red.

pusu cu volnicia in fruntea trebiloru scolari, ci dupa insarcinarea sinodului bisericeci nóstre din Ardélu din anulu 1850, care in § 17 din protocolulu sinodulu asia s'au formulatu :

„De si comunitatile nóstre parochiali au fostu intr'o stare materiale fórté rea, totusi multe dintre ele au ridicatu scoli pentru copii sei, in care se invati'a cetirea, scrierea, invetietura crestinésca, si datoriele supusiloru catra Imperatulu. Dar' multe sunt inca in sfer'a acést'a, care au lipsa de indreptare si covârsiere, si a deca invetiatori bine pregatiti, carti scolastice bine intocmite, cas'a de scóla, cuvenita, indiestrarea invetiatoriloru si a scóleloru si asiediarea inspectoriloru s. o. d.

„Adunarea acést'a bisericesca cunósce marimea si ponderositatea cresoerii tinerimei, si a pregatirei invetiatoriloru celoru de lipsa, si asia dupa desbateri serióse in privintia acésta facute afla de lipsa a otari :

„1. cá pana la alta renduiala totu insulu dintre protopopi se fia inspectoru de scóle in districtulu seu, si din timpu in timpu se reportese preasfintiei sale, ear' preasfintia s'a inalului ministru de cultu ;

„2. cá scól'a clericale a diecesei acesteia se se prefaca intr'unu institutu pedagogico-teologicu ; se se indiestredie in to g m a i cum sunt intocmite alte seminarii, si totu clericulu se fia datoriu inainte de preotia a fi invetiatoriu dupa starile impregiuru ;

„3. in acestu punctu designésa sinodulu cartile scolare si rugarea catra Maiestatea S'a, cá se se indure a infintia pentru romani scóle reale, gimnasiale, academice si o universitate s. a.“

UNGARIA. Sub presidiulu c. Leopoldu Nádasdy locotenenti'a r. a Ungariei, cu resolutiune din 12 Iuliu a aprobatu intemeierea unei reuniuni pentru a se redicá o casa de copii aflati in Pest'a. Asemená asile contribuescu multu nu numai pentru ajutarea umanitatii, ci si pentru propagarea limbei. —

Tristu. Unu corespondinte alui „Szegedi Hirado“ descopere, cumca judeciulu orasiunu in H. M. V á s á r h e l y, dupace se desfacu, a predatu actele si cassele de depositu tóte góle la deputatiunea comitatului ; si se descoperi lips'a de o suma importanta de bani, din care cauza mai multi oficiali se pusera la prinsóre ; si se sequestrara averile tutororu oficialiloru magistratuali, ce avura dreptulu votului. E tristu lucr, pe unde se afla asemenea oficiali.

Primulu locomobilu de strade in Ungari'a cu putere propria si cu o greutate de 60—70 de centenarii se puse in 15 in miscare in Pojoniu cu speselu contelui Ioane Pálffy si sub conducerea duoru englesi. Br. Szenyei a depusu juramentulu de tavernicus.

— Cetimu prinu diurnalele straine, ca romanii din Ungari'a nu amana a si ocupá pusetiunea loru cuvenita si se preingrigescu pentru reesirea cu o reprezentatiune buna la dieta. Dumnedieu se le ajute, cá se nu remana ignorati in noianulu dreptului politicu. —

Dela senatulu imp. In siedinti'a 87 a casei deputatiloru tienuta in 13 a venitu inainte si cris'a ministeriala, inse numai cá prin trécatu. Éta cum : Comisiunea pentru tarifa de vama face prin referentulu Dr. Brestl propunerea : cá comisiunea se se imputerésca a-si intrerumpe lucrarile si a provocá pe regimu, cá se castige alte date si eruiri, ce privescu la tarifa de vama pana la sesiunea viitória ; inse reprezentantele regimului br. de Kalchberg si aratá dorirea, cá tarifulu de vama se se primésca deodata totu, en blocu, inse fù combatutu. Dep. Winterstein observá, ca e cu neputintia a se luá inainte in dilele acesteia o intrebatiune atatu de importanta, mai vertosu, ca nu se scie, ce va mai fi in sesiunea viitória. Skene crede, ca neaffanduse acum ueci unu ministeriu formatu, care se iè frenle gubernarii, ar' fi mai bine se se primésca propunerea comisiunii.

Dep. Berger dise, ca affanduse pe banc'a ministeriala numai unulu, (conducatoriulu min. de comerciu) elu nu-lu póte privi pe acést'a de ministeriu, apoi ar' fi unu ce curiosu a se supune, cá intr'unu momentu, candu dupa „W. Abendpost“ in fapta nu avemu neci unu regimu, se damu prin primirea en bloc a unei legi atatu de insemnate unu votu de incredere pentru trecutu unui asemenea regimu anonimu. Dupa convictiunea s'a parlamentaria elu afla o anomalia, cá acum se se mai ocupe cas'a deputatiloru cu proiecte mari de legi ; adeveratulu terenu alu ver-carei adunari parlamentare e invoirea cu unu regimu sustatoriu, dar' neaffanduse cu cine se te invoesci nu se póte presupune constitutionalmente o activitate legislativa : deci dupa cum stau astadi lucurile, destulu de dureroru, nu potemu face alt'a, decatu se ne finimu catu se póte mai cu intetiala lucrarile. Ér' catu privesce la a 2-a

parte a propusatiunii despre eruirii de date pana la sesiunea viitoria, apoi acést'a se trage de pe timpurile idilice (vechi), candu Austri'a nu intrase in crisea ministeriala si cu buna séma totu reportulu ar' fi sunatu altufeliu, déca s'ar' fi intemplat (primirea demisiunii minist.) ceea ce reportéasa „W. Abendblatt“ fôrte incurcatu. — Si atata e totu intielesulu vorbiriloru in cas'a dep. despre cris'a ministeriala. La votisare se primira propunerile comisiunii si se trecù la alte pertractari despre drumulu de feru apromitienduse, ca in siedinti'a venitória se va pertractá si asupra modificariloru celoru decise in cas'a de susu in proiectulu drumulu de feru trans.

Drumul de feru. In siedinti'a din 15 Iul. propusetiunile comisiunii pentru modificarile, ce le fause cas'a domniloru in proiectulu de lego pentru drumulu de feru transilvanu, care fusese primitu odata de cas'a deputatiloru, se primira in tóta estensiunea loru, fara de nece-o desbatere.

Aci se cuvine a sci, ca cas'a domniloru respinsese art. IX din proiectulu celu promise cas'a de diosu, lasandu-lu cu totulu afara, elu suná: „Direptiunea si modulu continuarii drumulu de feru la marginea imperiului se va defige pe cale constitutională prin o lege deosebita“ Acestu art. ér' lu susutienù acum cas'a dep. adaugundu in reportulu seu si unu aditamentu, ad. „Direptiunea si modulu continuarii drumulu de feru la marginea imperiului se va determiná pe cale constitutională prin o lege deosebita, in catu se va pretinde pentru aceea o garantia de interese séu o exceptiune dela legile financiale generale.“

Cas'a dar' recomanda de nou luarea in consideratiune si a representatiunii dietei Transilvaniei si cá resolutiune la petitiunea Brasioveniloru mai face propunerea finale asia:

„In. regimu se provóca de nou, cá pentru continuarea drumulu de feru facutu dupa legea decisa, catra Clusiu, Brasiovu si Sibiu, dreptiunea cea din urma cu respectarea si a liniei Alba Iulia, Capus-Sibiu atatu in privinti'a tehnica catu si financiale, mai incolo si cu privire la incopciarea cu drumulu de feru alu statelor vecine, se midiolocésca eruirile comparative de lipsa si se se íaca despre acést'a o propusetiune la senat. imp. in sesiunea cea mai de aprópe.“ — Reportulu primitu de casa fara desbatere e subscrisu de c. Vrints cá presiedinte si Dr. Rechbauer, elu are data 11 Iuliu 1865. — Prin urmare speranti'a de a fi trasi si noi in combinatiunea drumulu de feru nu ne-a parasitu, mai vertosu déca renoít'a acést'a decide a casei de diosu o va primi si cas'a dd.

Vien'a 16 Iuliu. Eri se deschisera siedintiele tribunalulu supremu transilvanu prin Esc. S'a d. de presiedinte Ladislau Vas. de Popp cu o cuventare alésa in limb'a latina. La posturile de secretari consiliulu tribunalulu supremu sunt denumiti presiedintele sedriei din districtulu Fagarasiu d. Petru Puposiu, concipistulu transilvano-aulicu Fr. br. de Fillebaum si judele sing. dela Hidigu Benedek; directoru oficialoru ajutatórie e denumitu consiliariulu de ratiuni I. de Baka; adjuncti, Carl Hartmann si Sennyei, ér' cancelisti Carl Pinteá, Moga, Rösler si Horváth.

Mai. S'a imperatulu calatori la Ischl, si pana candu va resosi nu se voru publicá nonele denumiri la ministeriulu nou, ce se afla compusu, si care framenta multu capetele atatu ale centralistiloru liberali, cari pórtá frica, ca noulu ministeriu nu va recunósce sen. imp. de acum, decatu numai cá sen. an gustu, pe candu ceilalti centralisti pórtá frica, ca prin infiintiarea dualismulu li-s'ar' astupá o fontana de modulu de a se mai inciripá séu intramá. —

„Botschft.“ diurn. lui Schmerling, si-a anunciatu inca inctetarea dela 31 Iuliu —; elu aduce o consemnatiune de ministrii: La esterne c. Mensdorff; ministrulu de interne, c. Belcredi; de politia; c. Mercandin; de comerciu, c. Laurisch; de justicia, cav. de Komers. „Presse“ dice, ca Komers va fi la finantia si d. de Beke ad latus. Despre matarea sistemulu numai atat'a diarimu cam cá printr'o sita désa, cumca unitatea monarchiei in trebile comune dupa diploma se va sustiené, numai catu tierile de coróna voru primi autonomia mai estinsa. — Br. Bach s'a rechiamatu dia Rom'a cu totul. Legea de presa din 1852 s'a inaspritu, cu nóuele evenituri. — Dupa „Frdbl.“ programulu minist. nou e diplom'a din Oct.; pentru Ungari'a si continuitatea de dreptu dela 1847, ér' referinti'a intre Transilvani'a cu Ungaria va depinde dela enuntiarea dietei Ungariei (?). Unu senatu din 120 membrii din tóte tierile va avé problema — a schimbá constitutiunea din Febr. cá se póta intra si Ungari'a in senatu fara schimbarea drepturiloru istorice.

ROMANIA. Cea mai mare novitate aici e decretulu domnescu din 15 Iuniu, prin care se convóca sinodulu generalu alu besericei statulu rom. pe 1-a Dec., pentru astadata cu exceptiune dela lege, care defigea adunarea la 1-a Iuliu.

O mare nenorocire fù pana acum intre romani pe tóte locurile lips'a de adunari, de reuniuni, de sínóde, de serbari nationali, care ar' trebui se le cautama cu lumina si care si pe alte natiuni neasemanatu de molesite au fostu in stare a le inaltia si ale ascuti istetimea spiritulu de viatia pe seculi inainte.

Principele calatoresce din tíera, lasandu in locu pe ministeriulu Cretiulescu.

Reportulu comisiunii mixte:

Pré inaltiate Dómné! Comisiunea mixta alésa din sinulu senatulu si alu adunarii elective, vine respectuosu a indeplini in faci'a tronulu misiunea ce i se prescrie prin art. 10 din statutulu de la 2—14 Iuliu, si se socotesce fericita a constata, ca spiritulu ce a condusu lucrarile acestoru duo corpuri in sesiunea anulu 1864—65 n'a avutu alta tienta de catu aceea d'a lasa guvernulu M. Vóstre tóta liniscea necesaria, spre a multiami trebuintiele publice s'a aplica legile si institutiunile cele nóue.

Adunarea electiva, preocupata de lipsa in care s'a aflu Statulu, intr'unu intervalu de mai multi ani, de unu bugetu regulatu si incepatoriu cu anulu, s'a grabitu, in pucinele dile de care dispunea inaintea anulu nou, d'a vota veniturile si cheltuecele propuse de guvernulu M. Vóstre. Nu este de tagaduitu M. Té, ca in acestu bugetu s'aru fi pututu face mai multe reductiuni, si ca mai multe creatiuni coprinse intr'ensulu aru fi avutu trebuintia de una mai matura cercetare; Guvernulu M. Tèle inse, suntemu convinsi, va avé in vedere tóte economiele ce se potu face in acestu bugetu.

Deplina intielegere ce a esistatu intre senatu si adunarea electiva la votarea legiloru presintate de guvernulu este cea mai mare dovéda ca intre corpurile cele mai inalte ale statulu domnesce una si aceasi idea: organizarea tíerei.

Senatulu si adunarea au consciintia d'a fi indeplinitu sacra loru datorita. Ele au convictiunea ca guvernulu M. Tèle, va pune totu zelulu, intielepiciunea, energia si sinceritatea necesaria pentru punerea in aplicare a noveloru institutiuni; ca-oi valórea institutiunii, chiar' celei mai perfecte, se mesura numai dupa felulu aplicarii principiiloru pe cari ea le consacra.

Pré inaltiate Dómné! Permite ne a ve esprima tóta recuosointia, pentru ca ai dotatu tíera in anulu acesta cu noui codici civile si penale. Speramu ca, in curendu, vomu avé a vota si procedura codicelui civile, si noua lege asupra organizatiunii judecatoriesci va completa marea opera a unificarii totoru legiloru. Asiediarea societatii pe bazea solida a justitiei este cea mai nobile concuista a timpiloru moderni; fara justitia nu póte fi adeverata libertate, nice fericire pentru natiune. Aplicarea noveloru legiuri, observarea justitiei, sub tóte modurile séle de manifestare, este a doua parte a operei incepute de M. Té; ca-oi, numai cu modulu acesta legile se voru poté transforma din precepte in fapte, si petrundiendu in obiceiurile popor. voru radica simtiuluseu morale.

Noua legislatiune penale nu va contribui pucinu la inaintarea societatii nóstre. In acésta legislatiune, mai ou séma, se coprinde principiulu ca fiacare individu trebuie se se misce in tóta libertatea sferei séle, fara alta marginire de catu aceea a restrictiuniloru legali, precum si responsabilitatea ce potu atrage asupra-le toti agintii guvernulu, fara osebire, candu aru trece peste cerculu atributiuniloru legali. Este de doritu, M. Té, ca acésta responsabilitate se se aplica cu cea mai mare energia si scrupulositate, facunduse esemple salutare prin pedepsirea totoru celoru culpabili fara exceptiune.

Déra tóte aceste legiuri, M. Té, potu fi compromise in aplicarea loru, déca guvernulu M. Tèle nu se va sili a introduce stabilitatea pretutindeni, mai cu séma in catu se atinge de functionari.

Comisiunea, observandu dese le loru schimbări, iè indrasnéla a esprime dorinti'a de obsce simtita, ca acestu mare principiu alu stabilitatii se nu fia lesne sscorificatu; chiar' in ramura administrativa s'ar cuveni a se padi, pre catu se póte, acestu principiu; pentru ca numai astfeliu se va asigura viitorulu functionariloru celoru buni, si administratii voru dobandi devotamentu si respectu catra autoritatile locali.

Principiulu ierarchiei este totu atatu de necesariu cá si acela alu stabilitatii.

Speramu ca guvernulu M. T. este convinsu, ca neobservarea acestui principiu si a legii asupra admisibilitatii, precum si inaintarile cele rapedi, sunt fôrte vatematore interesulu publicu si chiar' functiuniloru, cari, fara esperiintia, se vedu deunadata suiti la treptele cele mai inalte, terminandu-si astfeliu cariera mai inainte d'a o incepe.

Astfeliu, M. Té, aplicarea legiloru, responsabilitatea functionariloru, stabilitatea si ierarchia, insocite de una legiure administrativa organica si de una lege asupra cumululu de

funcțiuni, voru forma una sistema guvernamentale care va garanta țierei una buna administratiune.

Unu obstaculu inse esiste, care impedece realizarea speranțelor noastre celor mai legitime pentru dezvoltarea justiției și administratiunii. Voim a vorbi, M. Té, despre dificultatea ce resulta din pretensiunile de jurisdicțiune consulară. Vechile drepturi ale țierei, basate pe tractatele încheiate cu sublim'a Pórta, recunoscute și prin tratatul din Paris din 1856, și prin convențiunea dela 7/19 Augustu, n'au acordatu cu tóte acestea strainilor nici una concesione contraria suveranității noastre interioare.

Capitulatiunile încheiate de înalta Pórta cu alte state, n'au avutu putere legale în principate; și, cu atatu mai puțin potu fi invocate astadi în urm'a convențiunii dela Paris, care declara formale acele capitulatiuni neaplicabili în principate, fiindu contrarie autonomiei țierei. Fórte de unanimele aspirațiuni ale națiunii și convinsu, precum suntemu și noi de iubirea de dreptate a curții suzerane și a înaltelor puteri garanti, M. Té, suntemu incredintiati, veti isbuti a face se rădăcina puterea autoritatilor pământene, punendu-le în stare de a aplica legile asupra totora de una potriva conformu cu autonomi'a țierei și cu demnitatea noastră națională.

Maria Té! Cu noua organizațiune a comunelor și a județelor, țiera a facutu unu mare pasu spre deșteptare; d'era, pentru că acestu principiu se devina fecundu în rezultate, este de doritu ca se se dea comunelor una impulsione bine-facătoare și acțiunea din partea puterii esecutive, observanduse mai cu s'ema, ca veniturile lor se se întrebuintească pentru folosesele obscei, pentru radicarea orasielor și satelor din starea în care se afla, și, mai cu s'ema, pentru începerea cailor celor mici de comunicațiune.

În ceea ce privește orașul București, starea pavagiului, a ecleragiului și a salubrității, este atatu de deplorabilă, în catu comisiunea se crede datăre a atrage atențiunea guvernului Mariei-Téle asupra unei grabnice ameliorari.

Vorbindu de întrebuintarea veniturilor comunelor, nu ne putem opri M. Té, d'a ve roga se binevoiti a lua în considerațiune, ca dispozițiunile ce se vedu din partea unora comune d'a crea venituri mai pre susu de puterile lor, nu sunt de natura a liniștii spiritele. Mai cu s'ema în epoc'a de defacție. De aceea, ar' fi de doritu, se se implinésca sumele ce se vedu în lege, determinanduse pentru comune maximum impozitelor aditionali, peste acelea care platescu catra statu, precum și maximum dării la care s'ar puté taca materialele neimposate în favórea tesaurului.

Totudeuna data, M. Té, este urgente a se precisa lamuritu raionululu comunelor; ca-ci legea, lasandu locu la diferite interpretatiuni în privința acésta, s'a respanditu temere, cumca s'ar puté taca de catra comune diferite obiecte aflătoare peste raionulu comunelor. Comisiunea este convinsa M. Té, ca întrebuintarea veniturilor țierei într'unu modu economic și producatoru, este singurulu mijlocu de a asigura creditulu și puterea unui statu.

Una scrupuloasă revisiune în bugetele departementelor ministeriali ar' reduce, în proporțiuni simțite, cheltuețele statului. Suprimarea mai multora adause inutile de servicii și de funcționari, care n'au nici una rațiune de a fi, ar' lasa disponibili sume însemnate, cari aru puté fi afectate la lucrari indispensabile pentru binele obscescu. Numai cu modulu acesta, M. Té, credemu ca s'ar puté legitima sarcinile impuse asupra contribuabililor; ca-ci, unu impozitu atunci este bine-facatoru candu se reintórcu de unde a plecatu, reversanduse în îmbunătățiri sociale. Pasinduse unu asemene principiu necontestatu, în științele economice, și observanduse că bugetele se nu fia de oatu expresiunea și aplicarea legilor existente în privitóre la creațiuni de venituri și cheltuețe, unu bugetu, ori cate de mare ar' fi, nu s'ar paré onerosu și ar' aduce rezultatele cele mai fecunde.

Modulu actuale alu percepțiunii impozitelor, M. Té, este nereglatu și condusu cu moliciune și neglijență; sunt impozite nereclamate de mai multi ani, și cerenduse deundata, punu pe contribuabili în nepținția de a plăti; sunt altele cari se reclama de două ori; altele cari se implinescu, din eróre negresitu, mai multu séu mai puțin de catu prescrie legea, și adese ori, impozite implinite stau în cas'a percepțorilor, în locu de a fi cerute la timpu și în termini prescriși de lege de catra tesauru. De aci resulta, în mare parte suferința în care se afla adese tesaurulu publicu: re-

masitiile de mai multe milioane gramadite pe fiecare anu, nemulțămiri din partea contribuabililor și a creditorilor statului, precum și abuzurile de care se facu culpabili unii din casieri.

Socotelele nu sunt prezentate de mai multi ani, și este de mare nevoie. P. I. D., că se se pótă cunoște lamuritu, de totu în deobște, care a fostu starea financelor țierei dela celu din urma anu de candu nu s'au mai datu socotele, și s'au întrebuintiatu veniturile statului de atunci și pana în diu'a de astadi.

(Va urmá.)

CONCURSU.

Două stipendia de câte 400 fl. v. a. pentru susținerea alor d'oi tineri în ver-una universitate din afara cu scopu de a ascultá și studia pedagogi'a, éra de viaticu pe mersu câte 50 fl. v. a. și pe reintorsu érași câte 50 fl. v. a. asemnanduse din fundulu instrucțiunii de aci din Blasiu, prin acesta pe acelea se publica concursu pana în 15 Augustu a. c. dupa calendariulu Gregorianu; — de unde totu doritorii de a concurge pe acestea susu mentionate stipendia, voru avé pana la terminulu subscrisu de aci asterne suplicele sale la acestu ordinariatu metropolitanu provédute cu urmátorele atestate:

a) Cartea de bapșismu, dovedindu ca e romanu de relegiunea greco-catolica. —

b) Testimoniu despre depunerea esamenului de maturitate, cu calculu bunu între cari cele din cleru voru avé preferința. —

c) Atestatu despre portarea politica. —

d) Atestatu dela unu medicu graduatu, s'au dela fisiculu vreunui municipiu despre buna starea a sanetatei —

e) Atestatu ca are cunoscința limbelor patriei, și cu deosebire acelei germane.

f) Unu reversu subscrisu de concurintele și de parinți, s'au tutorii lui, ca în 10 ani de zile voru se se supuna sub dispuzetiunea acestui ordinariatu metropolitanu, și ca în acestu restimpu de 10 ani va s'ierbi la dispunerea ordinariatulu cá docente, s'au profesore de pedagogia aci în archi-dieceza. — Éra:

g) în casu contrariu se se oblige a refuda la fundulu de instrucțiune susu mentionatu tóte spesele ce s'aru face cu densii în restimpulu frecuentarei cursulu pedagogicu. —

Blasiu din 24 Iuniu 1865.

1—3

Dela ordinariatul metropolitanu alu Albei-Iulia.

Nr. 205.

3—3

Escriere concursuala.

Fiinduca la gimnasiulu gr. cat. de aci cu începutulu anului școlasticu 1865/6 se va deschide și a III-a clasa, mai sunt de lipsa încă doi profesori din nou a se aplica.

Pentru ocuparea acestora doué posturi profesoriale se escrie concursu pana în 10 Augustu a. c.

Cu postul profesoralu este sistemisatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a. și cortelu naturalu ori 60 fl. v. a. bani de cortelu.

Doritorii de a capata acestea posturi voru tramite concursurile sale pana la tempulu prefiptu legitimanduse cu atestate:

1. Despre purtarea morale și politica, apoi despre etate și confesiune.

2. Cumca au deplina cunoscința a limbii romane.

3. Cumca posedu calitățile recerute pentru atare postu.

La acestea posturi se voru preferi dintre concurenți aceia, cari voru dovedi ca au facutu anii de proba cu bunu succesu.

Concursele astu modu instruite au se incurga sub adres'a: „Preșidiulu comitetulu administratoriu de fondurile școlare granitiere din districtulu Naseudului, în stațiunea Naseudu“ multa pana la tempulu prefiptu, ca-ci mai tardiu nu se voru potea consider.

Comitetulu fondurilor școlare din districtulu Naseudului.

Naseudu în 7 Iuniu 1865.

Gregoriu Moisi m. p.,
vicariu eppescu foraneu.

Preturile bucatelor în plati'a Brasiovului.

(Mesur'a se ia în galet'a de Ardélu, din care două facu trei mesure austriace.)

Iuliu 21 n. 1865.

Grâu curatu galeta 6 fl. — cr., de mijlocu 5 fl. 19 cr., amestecat 4 fl. 35 cr. —

Secara 3 fl. 60 cr., Papsioiu (cucurusu) 3 fl. 84 cr., Ordiu 3 fl. 21 cr., Ovesu 2 fl. 52 cr., Cartofi — fl. — cr.